

Şah İsmailin meşhur tahtı hakkındaki iddianın akisleri

Alâkalılar, iddia sahibi milletvekilinin tahtı görmediğini, müzeden birşey sormadığını, mücevherleri söküp yerine sahtelerini takmanın imkânsız olduğunu söylüyorlar

Evvelki gün Büyük Millet Meclisinde Millî Saraylara aid eşyalar hakkında Meclis hesaplarını inceleme komisyonu raporunun müzakeresi sırasında söz alan Kastamonu milletvekili Ziya Termen'in Topkapı Sarayı müzesinde bulunan Şah İsmail'in taht taşlarının çalındığını ve bunların yerine Beyoğlu kuyumcularından alınan adı taşların kullanıldığını söylemesi diğer milletvekillerini hayrette bıraktığı gibi şehrimizde de fena tesirler yaratmıştır.

Tahsin Öz

Dün bu mevzuda Topkapı müzesi Müdürü Tahsin Öz ve Şah İsmailin tahtı hakkında malûmat sahibi olanlarla görüştüm. Teessür içinde bulduğum Tahsin Öz, sözlerine şöyle başladı:

«— Bugünkü gazetelerde sayın bir milletvekilinin Şah İsmail tahtının incilerinin değiştirilmiş olduğuna dair sözlerini okudum. Müzelerimizdeki fasılasız 45 senelik mesaimin mükâfatı, hiç bir esasa dayanmayan böyle bir iftira mı olacaktı?!

Şah İsmailin tahtı hakkındaki iddianın akisleri

— Baştarafı 1 inci sahifede —

Sonra taht hakkında izahata geçen Tahsin Öz dedi ki:

«— Topkapı Müzesi Millî Saraylar camiasına girmez. Müdürlüğünü yaptığım müze, Millî Eğitim Bakanlığının teşkilâtına bağlıdır. Millî Saraylar, T. B. M. Meclisi emrinde olup her sene milletvekillerinden seçilen bir idare heyetinin kontrolü altındadır. Bu bakımdan o komisyonda müzemizin isminin geçmesi tuhaftır.

Şah İsmail tahtı on dördüncü asra aid Hind - Türk sanat eseridir. Çaldıran harbinde ganimet olarak alınmıştır. Tahtın, şekil ve Hind minceciliği yönlerinden büyük bir kıymeti vardır. Ayrıca, üzeri inciler ve yakutlarla bezenmiştir. Bu taht Osmanlı hükümdarları tarafından hiç kullanılmamıştır. O tarihtenberi hazine mahfuz kalmış, Cumhuriyet devrinde de umurun ziyaretine arzedilmiştir. Yalnız, İkinci Dünya Harbi sırasında iç Anadoluya gönderilmiş, son zamanlarda yeniden tanzim edilen hazine binasında teşhir için konulmuştur.»

Teessür içinde dahi müzenin propagandasını düşünen müdür, şöyle bir nükte yaptı:

«— Sayın milletvekilinin sözleri benim gibi bütün müzecileri herhalde müteessir etmiştir; maamafih bu sözlerin halk nazarında uyandıracağı tepki dolayısıyla bize bir çok ziyaretçi kazandıracağı da inkâr edilemez.

Taht umurun ziyaretine açılınca on binlerce ziyaretçi bu tarihi eseri görerek hükmünü verecektir. Sayın milletvekili Topkapı müzesine gelip tahtı görmemiş, ilgili olanlardan izahat da almamıştır. Bu gibi müzeler millî olmakla beraber milletlerarası bir hüviyet taşırlar. Binaenaelyh müzeler hak

kında sarfedilecek sözlerin çok düşünülerek söylenmesi icab eder.»

Müteakiben, eserlerin çalınması ve sahtelerile değiştirilmesinden bahseden Müze Müdürü sözlerini şöyle bitirdi:

«— Müze eşyaları milletlerarası şöhrete sahip varlıklardır. Bunların tahrifi, değiştirilmesi herkesin nazarı dikkatini celbedip meydana çıkacağından değiştirme imkânı yoktur. Sirkatler derhal tesbit edilebilir.

Müze eşyaları balık kılıcına benzer, bunların muhafazasına hayatlarını vakfetmiş müzecilerin değil, haricden bakmış insanların dahi boğazından geçmez.»

Müze Müdürlüğünden sonra konuştuğum alâkalı bir zat da bu mevzuda şunları söyledi:

«— Şah İsmail tahtının meşhur incilerini söküp yerine hakiki incileri andıran sahtelerini bulmak ve yuvalarına onları oturtabilmek için sarfedilecek elemeyinin karşılığı hakikilerin satımıyla elde edilecek paradan pek farklı olmasa gerektir. Sonra böyle bir ameliye uzun zaman ister. Duyulmamasına imkân yoktur.»

Diğer bir eski müzeci de, tahtın incilerinin âdileriyle değiştirilmesi etrafında şunları anlattı:

«— Değil bütün hakiki incilerin sökölüp de yerlerine Beyoğlu taşlarının konmasını, yuvasından düşen hakiki bir inciye dahi eskisinden farksız bir şekilde yerine yerleştirecek bir sanatkâr usta bugün mevcut değildir.»

Bütün bu sözleri dinledikten sonra «şu tahtı bir görsem» diye düşündüm. Tahsin Özün yanından ayrılırken, «merak ettim, görebilir miyim?» dedim. Nazik müdür, titizlendi, «bir kaç gün sabredin, herkesle beraber görürsünüz.» cevabını verdi. Nuyan YİĞİT